

Otto KÚCHEL (*22. 6. 1924 Spišská Stará Ves †2. 9. 2012 Montreal)

Svetoznámy lekár, vedec a pedagóg, univerzitný profesor.

Narodil sa v rodine okresného lekára Alexandra Kúchela a Márie Duschnitzovej ako prvorodený z dvoch synov. Otec bol známy ľudomil, liberál, ktorý svoje deti nevychoval podľa židovských náboženských tradícií. Po absolvovaní základného vzdelania v Spišskej Starej Vsi, študoval od školského roku 1934/35 na reálnom gymnáziu v Levoči. Vo voľnom čase chodieval s otcom po návštevách pacientov v rámci celého okresu. Takto sa zrodil jeho záujem o medicínu. Po prijatí Židovského kódexu bol z gymnázia vylúčený. Otec získal prezidentskú výnimku a v auguste 1942 konvertovala rodina na katolícke náboženstvo. V noci z 3. na 4. septembra 1944 vtrhlo do Starej Vsi komando gestapa z Nového Targu. Brutálne zatkli a odviekli zvyšných Židov, aj Dr. Kúchela s manželkou, trinásťročného brata Tomáša a starú mamu Etelu, ktorí všetci zahynuli v koncentračnom tábore. Ottovi a jeho strýkovi Mikulášovi sa podarilo ujsť. Obaja sa ukrývali najprv na fare u dekana nedeckého dištriktu Jozefa Vojtasa vo Veľkej Frankovej, potom až do prechodu frontu v Kacvíne a okolí. Strýko Mikuláš, ktorý bol medikom pred štátnicami, vyučoval Otta v úkryte odborné predmety z medicíny. Keď sa po prechode frontu Otto vrátil domov našiel dom vykradnutý, ostalo len pár kusov nábytku. Odišiel do Levoče dokončiť štúdium gymnázia. Po maturite začal študovať na fakulte všeobecného lekárstva Karlovej univerzity v Prahe, kde promoval v marci 1950. Povinnú vojenskú službu vykonával na rádiologickom oddelení v Nemocnici ministerstva obrany v Bratislave. Ministerstvo školstva ho pridelo na vtedy začínajúcu lekársku fakultu v Košiciach, kde pôsobil len veľmi krátko. Od roku 1952 pracoval už na III. internej klinike fakulty všeobecného lekárstva Karlovej univerzity v Prahe. Pod vedením akademika Charváta

tu postupoval v celej hierarchii klinických postov až po menovanie docentom v roku 1963 a profesorom pre odbor vnútorných nemocí v roku 1968. V rokoch 1963 - 1966 vykonával funkciu prodekana pre výskum. Vedľa klinického záujmu o vnútorné lekárstvo so zameraním na endokrinológiu bol priťahovaný aj prácou v laboratóriu, ktorá mu umožnila získať vedeckú hodnosť CSc. v roku 1956 a DrSc. v roku 1965. V roku 1953 sa oženil s Gabrielou Szalayovou z Košíc. Mali spolu syna Juraja, ktorý sa stal tiež lekárom a dcéry Máriu a Zuzanu. V roku 1966 bol na 12-mesačnom štúdiom pobyte na univerzite Vanderbilt u prof. Grant W. Liddlea v Nashville, Tennessee, USA. Tam sa jeho odborný záujem nasmeroval na humorálne mechanizmy regulácie krvného tlaku a patogenézu arteriálnej hypertenzie. Stal sa v tejto oblasti uznávaným odborníkom nielen u nás, ale i vo svete. Popri sústredení sa na výskumnú prácu nezabúdala na publikačnú činnosť. Jeho kvality ako lekára boli ocenené vo funkcii konzultanta Štátneho sanatória v Moskve. Tri dni po invázii „spriatelenej armády“ v auguste 1968 našiel odvahu nechať sľubne sa vyvíjajúcu kariéru a emigrovať s celou rodinou. Vo Viedni dostal niekoľko pozvaní na prestížne univerzitné pozície. Jeho novým domovom sa stal Montreal v Kanade. Výnimočné jazykové nadanie (komunikoval v siedmich jazykoch) a odborné, až encyklopedické medicínske znalosti mu umožnili veľmi rýchlo sa zapojiť medzi popredných pracovníkov v Institut de recherches cliniques de Montréal (IRCM). V roku 1975 sa stal riaditeľom Laboratória autonómneho nervového systému. V tejto funkcii pôsobil 21 rokov. Vedľa výskumnej a laboratórnej práce sa podieľal i na liečebnej činnosti v ambulancii pre hypertenziu tohto ústavu, na lôžkovom oddelení Hotel-Dieu – najstaršej nemocnice v Montreale, i na výuke študentov. Bol menovaný profesorom ako frankofónnej Université de Montréal, tak aj anglofónnej McGill University. Vo svojej vedeckej, odbornej a publikačnej činnosti pokračoval v týchto materských inštitúciách do vysokého veku. V oblasti endokrinológie, nefrológie a hypertenzie vďaka publikačnej činnosti (stovky originálnych časopiseckých článkov, prehľadov, niekoľko monografií, množstvo prednášok na kongresoch a významných svetových pracoviskách) rýchlo prenikol do povedomia odbornej verejnosti. Svetoznámy sa stal pre svoju vedeckú prácu a objavy vo vzťahoch medzi nervovým systémom, stresovými hormónmi a hypertenziou. Nečakane odišiel navždy 2. septembra 2012 v Montreale.

Otto Küchel za svoju výskumnú prácu bol odmenený mnohými prestížnymi cenami. Bol zvolený prezidentom Kanadskej hypertenznej spoločnosti (v roku 1983), členom Canadian Institute of Academic Medicine, či Fellow of Royal Society of Medicine v Londýne. Stal sa členom redakčných rád odborných časopisov v Kanade a USA a externým konzultantom farmaceutických firiem. V roku 1990 dostal v štáte Quebec najvyššie štátne vyznamenanie *Order national*. V roku 2014 mu bola, spoločne s otcom, odhalená pamätná tabuľa na rodnom dome v Spišskej Starej Vsi.

(EP)